

Politiets rusmiddelforebyggende arbeid i skolen

En empirisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (OPPG300)

Politihøgskolen

2013

Kand.nr : 61 og 347

Antall ord: 8767

Sammendrag

Vi skal i denne empiriske oppgaven se nærmere på vårt forebyggende arbeid ved Ulstein vgs. Der har vi gjennomført en kvalitativ undersøkelse i etterkant av et rusmiddelforebyggende foredrag vi holdt for 2.trinn. Den kvalitative undersøkelsen vil bli vektlagt som datagrunnlag i oppgaven. Arbeidet vårt kan deles i fire faser, dette vil vi utdype i bakgrunnen. Vårt arbeid kan kalles personorientert arbeid med holdningsskapende funksjon. Vi har kommet frem til følgende problemstilling;

Hvordan oppfatter ungdom politiets rusmiddelforebyggende arbeid i skolen, og hvordan kan politiet gjøre dette arbeidet bedre?

Våre hovedfunn som kom frem under undersøkelsen var at elevene var positive til rusforebyggende foredrag fra politiets side, men de etterspurte andre aktører med i samarbeidet, som f.eks. tidligere rusmisbrukere. Elevene ser heller ikke på politiet som rollemodeller, så det kan tenkes at foreldrene burde involveres. De sa også at politiet burde styrke samarbeidet med skolen for å bedre det forebyggende arbeidet mot rusmiddelbruk, fordi de mente at skolen i dag hadde for liten kunnskap om rusforebygging. Videre var de positive til at vi som unge politistudenter holdt foredraget, fordi de mente det var lettere å identifisere seg med oss, enn om det hadde blitt holdt av eldre betjenter.

Innholdsfortegnelse

1.1 Innledning og problemstilling	4
1.2 Bakgrunn	5
1.3 Definisjoner, avgrensning og oppsett	7
2.1 Politiet som forebyggere i skolen og personorientert forebygging.....	8
3.1 Metode	11
3.2 Vår forforståelse	14
4.1 Resultat av den kvalitative undersøkelsen.....	16
4.2 Kunnskap om rusmidler. Holdninger og rollemodeller som påvirker dette.	16
4.3 Politiet i skolen og foredraget.....	18
4.4 Hva bør politiet gjøre i elevenes distrikt for å forebygge rusmiddelbruk?.....	20
5.1 Diskusjon rundt politiets rusmiddelforebygging i skolen og andre tiltak	22
6.1 Avslutning	27
7.1 Litteraturliste.....	29
8.1 Selvvalgt pensum	32
Vedlegg 1	33
Vedlegg 2	34
Vedlegg 3	35
Vedlegg 4	36
Vedlegg 5	38
Vedlegg 6	39

1.1 Innledning og problemstilling

Vi skal i denne empiriske oppgaven se nærmere på vårt forebyggende arbeid ved Ulstein vgs. Der har vi gjennomført en kvalitativ undersøkelse i etterkant av et rusmiddelforebyggende foredrag vi holdt for 2.trinn.

I nr. 9 av politiets ti grunnprinsipper står det at “politiet skal prioritere mellom sine oppgaver og legge hovedvekt på forebyggende virksomhet” (nr. 42 2005). Det står også i politiinstruksens § 10-1 at politiet plikter å arbeide forebyggende i et forsøk på å forhindre kriminelle handlinger, herunder rusmiddelmisbruk som er vårt tema i denne oppgaven.

Vi kan selv huske at politiet var på besøk da vi gikk på ungdomskolen og utførte forebyggende arbeid. Disse foredragene handlet bl.a. om konsekvenser ved bruk av narkotika og historier fra tidligere rusmisbrukere. Tidligere justisminister Knut Storberget mener at mye av politiets forebyggende arbeid i skolen retter seg inn mot ungdom og barn som ikke kommer til å begå en slik type kriminalitet, i vårt tilfelle bruk av ulike typer rusmidler, og at politiet samtidig burde tenke mer kreativt i måten det forebyggende arbeidet blir lagt opp (Lie, 2011, s. 30). Både på ledelsesnivå og blant betjenter er det en oppfatning av at man må rette den forebyggende innsatsen inn mot risikoungdom (Lie, 2011, s. 34). I vårt rusmiddelforebyggende arbeid kan vi anta at elever i videregående skole er utsatt for en større risiko for og utforske ulike typer rusmidler, enn barn i for eksempel barnehage og barneskole.

Vi ønsket i den sammenheng å se nærmere på elevenes oppfatning av vårt forebyggende arbeid, og kom frem til følgende problemstilling:

Hvordan oppfatter ungdom politiet rusmiddelforebyggende arbeid i skolen, og hvordan kan politiet gjøre dette arbeidet bedre?

Vi valgte denne problemstillingen for å danne oss et bilde av i hvilken grad foredraget vi holdt medførte en holdningsendring til rusmidler blant deltagerne, hva elevene satt igjen med etter foredraget og hva som eventuelt kunne blitt gjort annerledes fra vår / politiets side. Samtidig, i hvilken grad er dette politiets oppgave alene?

1.2 Bakgrunn

Før vi ser på vår kvalitative undersøkelse, vil vi vise til bakgrunnen for vårt arbeid ved Ulstein vgs. Vi hadde praksis ved Ulstein og Hareid lensmannskontor på Sunnmøre. Vårt møte og første erfaring med forebyggende arbeid var utdeling av refleksvester for 1. klasse i barneskolene, sammen med politibamsen *Eddy*. Dette blir sett på som et typisk sosialforebyggende tiltak fra politiets side. Det finnes lite forskning som viser at denne typen arbeid har en kriminalitetsforebyggende effekt, men at den har en større sosial verdi gjennom uformell kontakt mellom politi og barn (Balchen, s.108). Dette er en oppgave som studentene får være med på hvert år. Vi syntes det var gøy å møte glade og bekymringsløse barn, men vi ønsket å utfordre oss selv i enda større grad og gjøre noe mer innenfor det forebyggende feltet.

Vi fikk tidlig en oppfatning av at rusmidler var et problemområde i distriktet, gjennom patruljering og etterforskning ved kontoret. Vi så også at flere unge i nærområdet tilhørte disse miljøene. Det verserte i tillegg rykter "på bygda" om et relativt stort miljø i nabokommunene om personer som brukte anabole steroider i forbindelse med kroppsbygging. I 2009 ble også et av Norges største beslag av anabole steroider og fremstillingspreparater for dette dratt opp i blant annet Herøy, en kommune i vaktområdet, og flere av de tiltalte hadde bopel i vårt distrikt (vikebladet.no 2012). (Haanes 2012).

Vi ønsket å jobbe mer med forebyggende arbeid, da vi begge liker denne typen politiarbeid. Vi valgte å rette det mot ungdom i videregående skole, da denne gruppen står ovenfor viktige veivalg i livet. Målet vi satt oss for vårt forebyggende prosjekt var å påvirke ungdommene til å ta et standpunkt i forhold til rus, slik at de ville være bedre forberedt den dagen de eventuelt ville bli tilbudt å prøve for eksempel hasj. Vår egen erfaring tilsier at man vil kunne bli tilbudt å prøve rusmidler i løpet av ungdomsårene, og at dette gjerne skjer i forbindelse med fest og alkohol. Se kapittel 3.2 om vår forforståelse. Vi ønsket også å fortelle ungdommene hvilke konsekvenser bruk av ulike typer rusmidler kan få, både fysisk og psykisk.

Dette prosjektet besto av fire faser.(1) I den første fasen planla vi et foredrag hvor vi gjennomførte møter med skoleledelsen og forebyggende avdeling på Stovner politistasjon. På

Stovner møtte vi politioverbetjent Dag Eriksen. Han ga oss nyttige råd for hvordan vi kunne lage et forebyggende foredrag rettet mot ungdom, og da primært elever i videregående skole.

(2) I fase to gjennomførte vi en kvantitativ undersøkelse for 133 elever på andre trinn på Ulstein vgs. Denne undersøkelsen var bakgrunnen for foredraget vi gjennomførte. I undersøkelsen ønsket vi å kartlegge ungdommenes rusvaner, men også hva de trodde om rusvanene blant de andre på trinnet deres. Vår egen erfaring fra ungdomstiden er at det ofte var lett å si at "*alle de andre gjør det*", og at dette var en unnskyldning og en rettferdiggjøring man kunne gjemme seg bak. Dette var en faktor vi ønsket å finne ut av gjennom spørreundersøkelsen.

Den kvantitative undersøkelsen¹ ble besvart av 133 elever, og ga oss indikasjoner på at vår mistanke tilsynelatende kunne stemme. Som et eksempel svarte 60 % av jentene at de trodde 50-100 % av medelevene deres drakk jevnlig, hvilket vi hadde definert i den kvantitative undersøkelsen til å drikke 2-3 ganger per måned. Basert på hva de selv rapporterte var det henholdsvis 29,31 % av guttene og 27,27 % av jentene som svarte at de drakk jevnlig. Dette ga oss et utgangspunkt for å prate om ryktespredning og holdninger til rusmidler i vårt foredrag.

(3) Undersøkelsen dannet grunnlaget for fase tre hvor vi holdt et foredrag for de samme elevene som hadde deltatt i den kvantitative undersøkelsen. Hovedformålet vårt i dette foredraget var å påvirke elevenes holdninger til rusmidler og få dem til å ta et standpunkt i forhold til utprøving av rusmidler. Denne formen for forebyggende arbeid kan vi kalle *personorientert forebygging med en holdningsskapende funksjon* (2.1). Arbeidet har som mål å påvirke de faktorene som fører til at man begår ulovlige handlinger (Lie, 2011, s. 60).

Det meste av fakta stoffet vi brukte som grunnlag ved foredraget ble hentet fra Norsk Narkotikapolitiforening og pensumbøkene "Tegn & symptomer på misbruk av narkotika eller andre rusmidler" og "Illustrert informasjonsmateriale om narkotika, alkohol og doping" (Øiseth, Kjeldsen & Sundvoll 2008 og 2009). I tillegg til dette brukte vi bilder vi fikk fra

---

¹Den kvantitative undersøkelsen ligger vedlagt. Den var anonym, frivillig, skilte kun mellom kjønn og samlet ikke personopplysninger. Undersøkelsen har blitt godkjent av NSD til å brukes i vår bacheloroppgave. Mail fra NSD vedlegg nr. 5.

Dag Eriksen, som illustrerte ruspåvirkede personer og skader som kan oppstå ved bruk av ulike rusmidler. Vi brukte også personlige erfaringer og henvisninger til den kvantitative undersøkelsen da vi snakket om holdninger. Våre erfaringer og holdninger kommer vi nærmere tilbake til under *forforståelse* (3.2).

(4) I fase fire gjennomførte vi vår kvalitative undersøkelse. Dette ble gjort fire måneder etter foredraget. Dette ble gjort fordi vi i etterkant av foredraget fikk mange positive tilbakemeldinger fra elever, skoleledelse, kommunen, media og politiledelsen i Sunnmøre. Vi var selvsagt glade for dette, men vi ønsket å finne ut hvordan elevene opplevde foredraget og i hvilken grad slikt forebyggende arbeid i skolen fra politiets side påvirker ungdom. Vi kom fram til at kvalitative intervjuer ville være hensiktsmessig for å kartlegge dette, og vi gjennomførte intervjuer med åtte elever. Disse intervjuene er grunnlaget for denne oppgaven.

1.3 Definisjoner, avgrensning og oppsett

Rusmidler

Vår definisjon av ordene «rus» og «rusmidler» omfatter både alkohol og narkotiske stoffer. Dette er med andre ord stoffer som kan gi en berusende virkning. Det er denne definisjonen vi la til grunn for spørsmålene i vår kvantitative- og kvalitative undersøkelse. Dette baserer vi på SIRUS-rapport 3/2011 som definerer «rus» som en forkortelse av ordet beruselse, den tilstanden man befinner seg i etter inntak av rusmidler (Skretting og Storvoll (red.) 2011 s. 24).

Avgrensning av oppgaven

Denne oppgaven er en lokal studie av hvordan politiet forebygger bruk av rusmidler blant unge i Ulsteinvik på Sunnmøre. Vi har valgt å avgrense oppgaven til å dreie seg om elever i videregående skole, og deres opplevelse av vårt rusforebyggende foredrag. Hensikten med dette er å finne ut noe om hvordan ungdommene oppfattet vårt forebyggende arbeid, i tillegg til hva de mener politiet bør gjøre for å forebygge bruk av rusmidler blant unge i deres distrikt.

Oppsett

Vi vil videre presentere en teoridel om politiet som forebyggere i skolen og personorientert forebygging, før vi går over på metode og vår forforståelse. Deretter vil vi presentere resultater fra den kvalitative undersøkelsen og drøfte momenter basert på svar i undersøkelsen opp mot relevant teori. Til slutt ser vi på hva vi har lært gjennom vårt prosjekt, og hva oppgaven vår kan bidra med i lignende prosjekter i fremtiden.

2.1 Politiet som forebyggere i skolen og personorientert forebygging

«Å forebygge kriminalitet er ikke en politioppgave alene ... Forebyggende arbeid blir da en oppgave som hele samfunnet må engasjere seg i»

SLT-koordinator Helge Fredriksen (Fredriksen, 1994, s. 4)

Som Fredriksen (1994) sier, har kriminalitetsbekjempelse og forebyggende arbeid tradisjonelt sett vært en oppgave som har vært tillagt politiet. Lie (2011) definerer forebyggende arbeid slik at man kommer i forkant av kriminelle handlinger, og på denne måten forhindrer at de skjer (Lie, 2011, s. 21). Utviklingen viser at det er et økt fokus på forebyggende tiltak, herunder også i skolen (Fredriksen 1994 s. 7). Dersom politiet deltar i det forebyggende arbeidet på skolene, har man mulighet til å nå fram med sitt budskap til alle barn og unge. Det fåtallet som har falt ut av skolen, vil da falle utenfor denne kategorien. Tall for 2011 fra SSB viser at 70 % oppnår studie- eller yrkeskompetanse i løpet av fem år etter at de begynte i videregående skole (2012, 30. mai. <http://www.ssb.no/vgogjen>) Gjennom for eksempel undervisning i skolen, kan politiet bidra til å påvirke de unges holdninger om blant annet bruk av rusmidler, som er vårt fokus i denne oppgaven.

Politiets tilstedeværelse og samarbeid med skolen skal være med på å effektivisere begge parter forebyggende arbeid, gjennom å dele informasjon om hva som foregår blant elevene og styrke den sosiale kontrollen (Lie, 2011, s. 94). Ved Ulstein vgs. har det i varierende grad forekommet et samarbeid mellom lensmannskontoret og skolen. Tettere oppfølging og samarbeid mellom politiet og skolen ble etterlyst fra skoleledelsen i vårt møte med dem.

Politiets innsats i skolen kan gjennomføres på ulike måter. Politiet kan bl.a. undervise ungdommene om konsekvenser av lovbrudd og bruk av rusmidler (Lie, 2011, s. 97). Dette var

vårt fokus i foredraget. Vi la vekt på konsekvenser, både psykiske og fysiske ved bruk av rusmidler. Balchen (1998) sier at denne typen forebygging er “*arbeid politiet utfører ved å formidle informasjon med mål å etablere gode holdninger eller ferdigheter hos målgruppen i forhold til begåelse av kriminalitet, bruk av rusmidler og atferd i trafikken*” (Balchen, 1998, s.109)

Skolekontor er en annen metode for forebyggende arbeid, hvor politiansatte kan være tilgjengelig for elever og lærere til faste tider på skolen (Lie, 2011, s. 99). Ved å stille seg til disposisjon på denne måten kan den enkelte elev selv avgjøre om man ønsker å snakke med politiet, og man vil få en tettere og bedre relasjon og kommunikasjon. Erlend Madsen, som arbeider med forebyggende arbeid, mener at man har større påvirkningskraft på ungdommen gjennom å veilede dem personlig, framfor å instruere dem om hva de skal, og ikke skal gjøre (Madsen, 2003, s. 105). Psykolog Halvor Øvereide mener at man som voksen må etterstrebe at samtaler med barn og ungdom blir en *dialog* med dem, framfor en *monolog* til dem (Lie, 2011, s. 109). Vårt foredrag ble i hovedsak basert på monolog da vi snakket til dem, likevel forsøkte vi å få med elevene på diskusjoner og komme med innspill. Vi belønnet blant annet de elevene som stilte spørsmål med Twist-sjokolade.

Balchen (1998, s. 126) skriver at politiets forebyggende arbeid som holdningsskapere hovedsakelig skjer i skoletrinnene første til tiende klasse. Selv om vi hadde foredrag for to klassetrinn høyere, kan vi allikevel trekke noen paralleller med vår opptreden på Ulstein vgs. Balchen sier at politiets innsats i skolen vanskelig kan sees å ha en stor kriminalitetsforebyggende virkning, fordi én enkel skoletime i løpet av et år er alt for lite til å endre holdninger hos de unge. Det kan til og med hende at enkelte elever som har et behov for å forsøke nye ting, kan få motivasjon til og faktisk gjøre dette. Også Lie (2011) utdyper at det en må være oppmerksom på når man arbeider personorientert, er faren for å produsere for eksempel rusmiddelmisbruk framfor å forebygge det (Lie, 2011, s. 117). Derfor var det viktig i vårt foredrag at vi ikke skulle gi ungdommene ideer om å prøve ting de kanskje ikke ville kommet til å gjøre hvis vi ikke hadde fortalt dem om mulighetene.

Breivik sitert etter Balchen (1998) sier at holdningspåvirkning kan ha en effekt hos de elevene som er i tvil i forhold til sine holdninger. Det vil derimot være vanskelig å endre holdningene blant de elevene som søker mot “det ukjente” og som er spenningsøkende (Balchen, 1998, s.126). De med “gode” holdninger vil derimot få en bekreftelse for det de tror på.

Flere forfattere sitert etter Balchen (1998, s.118) skriver generelt om holdningsskapende kampanjer, og sier at holdninger er vanskelig å endre. For og lykkes med å endre holdninger må en bl.a. samle personer i mindre grupper og sørge for at alle blir aktivt involvert. Det å gi skremmende og opplysende informasjon via monolog vil trolig ikke ha en stor holdningsendrende effekt. De sier også at det bør skje oftere enn ved kun ett enkelt møte. Vi fikk råd fra Dag Eriksen ved Stovner politistasjon å følge opp ungdommene etter et par måneder, og da dele de inn i mindre grupper. Vi så at dette kunne være hensiktsmessig for både ungdommene og oss, men dessverre ble tiden vår på Sunnmøre for knapp til at vi klarte å gjennomføre slike oppfølgingssamtaler. Likevel kan vi si at intervjuene vi gjennomførte med åtte elever kan sies som en form for oppfølgingssamtaler.

Personorientert forebygging

Vår oppgave faller inn under den forebyggende formen som gjerne kalles personorientert forebygging. Dette innebærer at man fokuserer på de årsakene til at spesielt ungdom begår kriminalitet (Lie, 2011, s. 60). Politiets innsats rettes da mot de ungdommene man mener har en større risiko for å begå kriminalitet enn andre, da man mener dette er mer hensiktsmessig enn å rette innsatsen mot de ungdommene som med sannsynlighet ikke vil begi seg inn på en kriminell løpebane (Lie, 2011, s. 62). Dette arbeidet gjøres i stor grad gjennom oppsøkende virksomhet, hvor man kommer i kontakt med ungdommene og bygger relasjoner til dem.

Gjennom våre foredrag ved Ulstein vgs. kom vi i kontakt med mange ungdommer i den aldersgruppen som med størst sannsynlighet er i fasen for å begynne eksperimentering med alkohol og andre rusmidler. Ifølge Pape (1996) opplever majoriteten av ungdom å være beruset for første gang i 16-årsalderen. Elevene ved 2. trinn på videregående skole var i alderen 17-18 år.

Våre foredrag var personorientert forebygging med en holdningsskapende funksjon, nettopp gjennom det at vi ønsket at elevene skulle tenke igjennom sine egne holdninger til bruk av ulike rusmidler og ta et standpunkt til eget bruk.

3.1 Metode

Vi vil i dette kapitlet gå nærmere inn på hvordan vi har arbeidet med problemstillingen og gjennomføringen av prosjektet. Vi vil kun begrunne vårt valg av kvalitative intervjuer som arbeidsmetode, samt hvordan vi gikk fram for å samle informanter. Til sist viser vi til noen relevante poenger ved intervjusituasjonen som vekket noen etiske problemstillinger underveis i arbeidet.

Vi ønsket å samle empiri omkring ungdoms oppfatning av politiets forebyggende arbeid. Empiri er informasjon som representerer virkeligheten, gjennom data om det man opplever omkring et gitt tema. Det er her altså snakk om de erfaringer man har framfor hva man mener (Johannessen, Tufte & Christoffersen 2010 s. 36). Vi vurderte to metoder for å innhente empiri, eller data: kvantitativ og kvalitativ metode. Ved kvalitativ innsamling av empiri gjennomføres intervjuer for å få informasjon og kunnskap om et gitt tema. På denne måten kan empirien brukes til å forstå og beskrive et gitt fenomen (Johannessen, Tufte & Christoffersen 2010 s. 136). Det skapes en dialog mellom den som stiller spørsmålene, og informanten som svarer. Ved kvantitativ metode samler man informasjon fra flere informanter, gjerne ved bruk av spørreskjema. Her brukes faste spørsmål, slik at man lettere kan sammenligne og generalisere resultatet (Johannessen, Tufte & Christoffersen 2010 s. 259). Gjennom spørreskjema har ikke informantene mulighet til å komme med personlig informasjon på samme måte som i et kvalitativt intervju, ettersom skjemaet normalt består av avkrysningsbokser. Vi valgte derfor å bruke kvalitativ metode i innhenting av data.

Kvalitativ metode som tilnæringsmåte

Bakgrunnen for at vi valgte kvalitativ metode var at vi anså denne metoden som mest hensiktsmessig for på best mulig måte å få informasjon omkring vårt tema; politiets rolle i skolen som forebygger mot rus. Det forebyggende arbeidet er rettet mot elevene og det var viktig for oss å få høre deres meninger omkring hva som påvirker dem og deres holdning til bruk av rusmidler. Vår metode bør kunne gi oss svar på det vi faktisk lurte på (Friis og Vaglum 2002 s. 159).

Gjennom kvalitative intervjuer får deltakeren mulighet til å uttrykke seg fritt og med egne ord om sine meninger og erfaringer (Johannessen, Tufte & Christoffersen 2010 s.135). Dette vil

ikke være mulig på samme måte dersom man for eksempel bruker et spørreskjema med avkryssning og begrensede bokser for fritekst. Det datamaterialet vi kommer til å presentere i vår oppgave er informasjon vi har hentet gjennom de kvalitative intervjuene, i tillegg til at vi vil drøfte dette opp mot relevant teori og resultater fra den kvantitative undersøkelsen (vedlegg nr. 6).

Tillatelser

Fra oppstarten av prosjektet hadde vi et samarbeid med en lærer ved Politihøgskolen (PHS) Oslo, som ga oss råd om hvordan vi skulle gå frem. Vi sendte prosjektbeskrivelse og søknad til Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD), og prosjektet ble godkjent i mai 2012 (vedlegg nr. 1).

Da prosjektet var godkjent, tok vi kontakt med ass. rektor ved Ulstein vgs. og la frem vårt prosjekt. Vi fikk tillatelse til å gjennomføre den kvalitative undersøkelsen ved skolen.

Utvalget

Når det gjelder vårt valg av informanter, er dette et utvalg av elever ved 2. trinn på videregående skole. Dette er elever som tilhørte målgruppen for vår kvantitative undersøkelse, og det foredraget vi holdt i etterkant av undersøkelsen som nevnt i innledningen (1.1).

Informantene ble rekruttert gjennom at vi kontaktet skoleledelsen. De fikk et informasjonsskriv som ble gitt til elevene, hvor det ble opplyst om hvem vi var, formålet med undersøkelsen og hvordan den ville bli gjennomført. Deltakelsen var frivillig, informantene kunne trekke seg når som helst og de som ønsket å delta måtte underskrive et samtykkeskjema som ble returnert til oss (vedlegg nr. 3).

Et moment vi må være kritiske til når det gjelder vårt utvalg av informanter, er muligheten for at de som meldte seg frivillig til å delta, er de studentene som er mer engasjert og som har en mening om temaet. Det vil med andre ord si at det er en fare for at de elevene som bruker rusmidler i en større utstrekning ikke ønsker å delta ved slike undersøkelser.

Når det gjelder antall informanter i den kvalitative undersøkelsen sier Friis og Vaglum (2002) at man må ha med så mange informanter som nødvendig og på samme tid så få som mulig for å kunne innhente tilstrekkelig data for å kunne analysere disse (Friis og Vaglum 2002, s. 91).

Vi kom fram til at åtte til ti deltakere ville være tilstrekkelig i vårt prosjekt. Grunnen til dette er at vi da anså dette som et representativt utvalg. Et representativt utvalg vil si at sammensetningen av informanter vil være tilsvarende lik hele populasjonen, som i dette tilfellet er alle elevene ved 2. trinn. De utvalgte informantene skal med andre ord gjenspeile sammensetningen av personer (Johannessen, Tufte & Christoffersen 2010 s. 241). Vi hadde fem gutter og tre jenter med i undersøkelsen. I tillegg har vi tatt tidsperspektivet og oppgavens størrelse i betraktning, og vi mener at flere informanter ville gjort oppgaven for omfattende. En skal også være klar over at det ikke er nødvendig med flere informanter dersom man kommer til den situasjonen at de ikke tilfører ny informasjon, men det kun er det samme som blir nevnt igjen.

Noen etiske betraktninger

Et annet viktig moment som ble vektlagt både i informasjonsskrivet og innledningsvis i intervjuene, var viktigheten av å avklare vår rolle som politistudenter² ved lensmannskontoret.

I forbindelse med vår rolle som politistudenter må man i slike intervjusituasjoner være klar over hva sosial ønskelighet er og at dette kan inntreffe. Dette innebærer muligheten for at informantene gir de svarene de tror at vi ønsker oss, eller som setter dem selv i et bedre lys. Med andre ord kan informantene tilpasse svarene, framfor å være ærlige. Dette vil kanskje være ekstra aktuelt da vi som politistudenter fort kan oppfattes som representanter for politiet.

Gjennomføring av intervjuene

Intervjuene ble gjennomført i løpet av tre dager, i et av skolens klasserom. Det var kun informanten og oss til stede. Intervjuene ble gjennomført med støtte i en semi-strukturert intervjuguide (vedlegg nr. 4), og varte i ca. en halv time. Hvert intervju startet med en gjennomgang av informasjonsskrivet og deltakerne fikk utlevert en kopi av samtykkeerklæringen. Vår rolle som politistudenter vs. politi ble klargjort gjennom en samtale

---

² I praksisåret har vi kun politimyndighet når vi er i tjeneste. Dette vil si at vi ikke har politimyndighet på fritiden. Ettersom vi gjennomførte intervjuene utenfor arbeidstid, faller vi utenfor rapporteringsplikten fastsatt i Polititinstruksen § 7-6, som sier at polititjenesteperson plikter å rapportere dersom man får kunnskap om opplysninger eller forhold som kan være av betydning for politiet.

om at vi representerte PHS som *studenter* og ikke lensmannskontoret som *politi*.

Informantene ble også informert om at en av oss ville gjennomføre intervjuet mens den andre noterte, samt at det ville bli åpent for eventuelle oppklarende spørsmål til slutt.

3.2 Vår forforståelse

For at vi mennesker skal forstå det som skjer rundt oss, er vi nødt til å tolke omverden ut i fra våre kunnskaper og vår egen forståelseshorisont. Dette skjer enten bevisst eller ubevisst og kalles forforståelse. Vår bakgrunn som politistudenter, hva vi har observert i løpet av prosessen, og i hvilken grad vi tolket de ulike observasjonene kan ha påvirket vår oppgave (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2010, s. 38)

Vi skal ta for oss tre momenter som kan ha hatt betydning for oppgavens utforming, og på hvilken måte vår forforståelse kan ha preget det vi har gjort. Det første momentet er hva som preget oss før selve foredraget. Det andre er arbeidet under forberedelsen og gjennomføringen av den kvalitative undersøkelsen. Det siste momentet er den kunnskapen vi sitter igjen med nå i etterkant som B3 studenter.

Før foredraget hadde vi i løpet av perioden på lensmannskontoret fått et inntrykk av at de mest vanlige rusmidlene som var brukt i området blant unge var alkohol og cannabis. Vi var følgelig også preget av egen erfaring fra oppveksten. Det sies at forforståelsen har tre utgaver, hvor én av disse dreier seg om erfaring (Aadland 2011, ss. 184-186). Når det gjelder erfaring, samler vi inntrykk og gjerne dem som ligner på hverandre. Ut i fra denne samlingen av erfaringer utvikler vi en forestilling om at verden er slik og slik. Dette kalles en "induktiv prosess" (Aadland, 2011, s 186). Vi har begge flere ganger blitt tilbudt å prøve cannabis og kokain da vi var på elevenes alder. Vi har dessuten bekjente som har "kommet skjevt ut" etter bruk av rusmidler og anabole steroider. Vi er politistudenter og i faget "tegn og symptom" i B1, ble det snakket mye om de uheldige bivirkningene av rusmiddelbruk. Uheldige konsekvenser har på mange måter blitt en del av vår subjektive mening og oppfatning av rusmiddelbruk. Måten vi presenterte rusmidler på i foredraget ble nok preget av våre subjektive meninger, selv om andre kanskje har andre oppfatninger.

Foredraget vårt ble også påvirket av svarene i den første kvantitative undersøkelsen vi gjennomførte. Blant annet vektla vi i stor grad at undersøkelsen viste at det ikke stemte med “fakta” opp mot hva de “trodde om andre skoleelevers rusvaner”. En kan si at vi fant frem til det som vi tenkte var mest interessant i forbindelse med holdninger, og kanskje utelukket andre momenter som kunne vært like interessante (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 39).

Den kvalitative undersøkelsen kan sees på som en metode av den hermeneutiske sirkel. Vi førte en dialog, og vi var interessert i å vite de subjektive opplevelsene av foredraget som informantene satt inne med, uten at vi avbrøt dem (Aadland, 2011, s. 188). I forhold til vår egen forforståelse var det da viktig å tenke over hva vi ønsket å finne ut, hvordan vi ordla oss og at informantene kunne være påvirket av at vi var politistudenter. Kanskje svarte de ut i fra hva de tenkte at vi ville høre? Dette kalles sosial ønskelighet (3.1)

Bekreftende bias er også et annet viktig moment i denne sammenheng. En søker da ubevisst etter informasjon som kan underbygge det en ønsker å høre, f.eks. at en informant sier at vi gjorde en god opptreden under foredraget på skolen, men at vi lettere overser informasjon som kan være kritisk til vår opptreden, f. at samme informant sier at vi burde involvert elevene i større grad (Ask & Granhag 2008, s. 164).

Det var viktig at vi på forhånd hadde reflektert over hva vi ønsket å oppnå med den kvalitative undersøkelsen, at vi satt oss inn i informantenes opplevelsramme og at vi var åpne for konstruktive tilbakemeldinger. Det vi ønsket å oppnå med undersøkelsen, var å få svar på problemstillingen.

Nå, som B3 studenter, ser vi flere ting som kunne blitt gjort annerledes før den kvalitative undersøkelsen. Vi kunne planlagt spørsmålene på en måte som ville bygget mer opp under vår problemstilling. Likevel føler vi at vi brukte mye tid på å formulere spørsmål, og at vi stilte oss åpne for å få konstruktive tilbakemeldinger. Vi kunne også spurt mer direkte om hva vi burde gjort annerledes. Det kan tenkes at det var vanskelig for informantene å kritisere foredraget og komme med andre forslag da vi ikke spurte dem direkte om dette.

4.1 Resultat av den kvalitative undersøkelsen

I denne delen skal vi se på hva informantene svarte i vår kvalitative undersøkelse. Der det er uttalelser fra informantene har vi brukt fiktive navn for å ivareta anonymitetshensynet. Svarene er delt i tre deler - tre ulike forskningsspørsmål. Dette gjør vi først og fremst for å belyse problemstillingen, men også for å danne oss et bilde av hva informantene mener politiet kan gjøre for å styrke det forebyggende arbeidet i distriktet deres. Første del vil omhandle kunnskap og holdninger om rusmidler, hvor også rollemodeller blir nevnt. Dette gjør vi for å belyse hvem som kan ha en sterk påvirkningskraft for å forhindre rusmiddelbruk blant ungdommene og om politiet heller burde rette sitt forebyggende arbeid mot andre målgrupper. Del to vil ta for seg politiet i skolen og foredraget. Her blir elevenes opplevelse av foredraget vektlagt. I del tre er det fokusert på hva annet politiet kan gjøre i elevenes distrikt for å forebygge rusmiddelbruk.

4.2 Kunnskap om rusmidler. Holdninger og rollemodeller som påvirker dette.

Informantene har et ganske ensartet syn på hva de ser på som “rusmidler”. Det dreier først og fremst om hasj og alkohol. Daniel forteller at han også ser på alkohol som “gift”, men at det ikke er like negativt som narkotika. To av informantene anser også anabole steroider som et rusmiddel. Flere av informantene fortalte at noe av de første de tenkte på når de hørte ordet “rusmidler” var avhengighet, og ordet hadde for dem først og fremst negativ betydning. Eva sier at hun har en følelse av at flere av dem hun går på skole med har den holdningen at narkotika *“ikke kan være så ille”*.

Seks av informantene sier at de vet veldig lite om rusmidler, men samtidig sier tre av dem at de “vet nok til å vite at det er farlig”. De snakker da om narkotika, ikke alkohol. Noen av dem har sett dokumentarer på TV og lest om narkotika i aviser. To av informantene sier at det er mye snakk om hasj blant folk på skolen og i vennegjengene de tilhører. Preben, en av informantene, sier:

“... folk prater positivt om hasj. Noen sier det er mindre farlig enn alkohol og jeg har hørt at man ikke blir avhengig av selve hasjen, men av tobakken”

Vegard har også opplevd noe av det samme, og sier:

“Jeg hører mest om de positive sidene ved det, jeg har aldri hørt venner prate om bivirkninger og om hva ille som kan skje. F.eks. ved hasj blir man høy og får en god følelse i kroppen”

Det Preben og Vegard sier her, står i motsetning til det Pedersen (2006) skriver. Han sier at narkotiske stoffer oftere får langt flere negative fortegn knyttet til skader og problemer enn alkohol. Sagt på en annen måte undervurderer man hvor skadelig alkohol er, sett i forhold til narkotika. Dette har kommet fram gjennom undersøkelser blant ungdom i skolen (Pedersen, 2006, s. 187). Utsagnene fra Preben og Vegard kan kanskje antyde at skadevirkningene ved hasj også blir undervurdert på samme måte som alkohol.

Selv om flere av informantene sier at de ikke vet så mye om rusmidler, er de også opptatt av konsekvensene ved bruken av dem. De sier at den kunnskapen de sitter inne med har de lært på skolen, foredrag med den holdningsskapende organisasjonen MOT, familie, venner og ulike program og filmer på tv.

Når informantene snakker om hvilke rollemodeller som for dem har mest innflytelse på deres holdninger ovenfor rusmidler, kommer det flere ulike svar. Foreldre og eldre søsken virker å ha en stor innvirkning på deres holdninger. Flere sier også at de ser opp til dem som har gjort det bra og er vellykkede, som forretningsfolk og fotballspillere.

Jonas sier at han kommer fra et hjem hvor de ikke drikker alkohol, og han har ikke smakt alkohol selv om han er over 18 år. Pape (1996) skriver at det å ikke drikke alkohol i løpet av ungdomstiden krever mot, og at det å ta avstand til alkohol kan gå på bekostning av integriteten i venneflokken (Pape, 1996, s. 104). Årsaken til dette er brudd på normer og forventninger fra de jevnaldrende. Selv om Jonas ikke drikker, sier han at dette ikke går ut over forholdet hans til vennene.

Line sier at noen av lærerne på skolen er rollemodeller for henne. Hun understreker at det kun er snakk om noen få. *Ingen* av informantene sier at politiet fungerer som rollemodeller for dem.

Vegard utdyper dette:

“Jeg ser ikke på politi som noen rollemodeller, men jeg blir “skremt” av dem, og tenker at det kan føre til konsekvenser for resten av livet, hvis jeg blir tatt med narkotika”

I vårt foredrag ønsket vi ikke bare å fokusere på de psykiske og fysiske konsekvensene ved bruk av rusmidler, men også konsekvenser det kan ha for fremtidige yrkesmuligheter. Som sitatet til Vegard viser, er også ungdommene opptatt av hvilke konsekvenser det kan få for framtiden både med tanke på utdanning, jobb og livssituasjon hvis politiet “tar dem” med narkotika.

4.3 Politiet i skolen og foredraget

Som tidligere nevnt under innledningen 1.1 ble undersøkelsen gjennomført fire måneder etter foredraget, dette blant annet for å se hva informantene husket fra foredraget. Alle åtte informantene sier at det var bra at politiet kom til dem for å holde et foredrag om temaet rusmidler. Det som virket å ha gjort mest inntrykk på dem var de fysiske konsekvenser ved bruk, da spesielt kokain, amfetamin og anabole steroider. Flere sier at bilder helt klart var de sterkeste virkemidlene. Eva stusser også over hvorfor skolen ikke har fokusert mer på forebygging tidligere. Noen av lærerne har sagt at narkotika er “*ulovlig og skadelig,*” men utover det har ikke skolen arrangert eller gjort noe for å informere elevene om narkotikabruk. Eva tror grunnen til dette er uvitenhet og mangel på kunnskap om temaet blant lærerne, og hun synes foredraget vi hadde burde blitt gjennomført enda tidligere, kanskje da de gikk i første klasse på vgs.

“Jeg tror uvitenhet om virkninger ved narkotika blant ungdom gjør at mange vil prøve det, det blir kanskje for noen litt spenning å prøve noe som de vet kan være farlig” – Eva.

Thomas sier at det vi fortalte om å bryte en barriere, fikk ham til å tenke over hvor mye det kan ha å si ja til hasj første gang. Med dette menes for eksempel at det å prøve hasj kan for noen føre til at en lettere prøver sterkere rusmidler, fordi du da allerede har brutt en barriere. Denne risikoen er større jo yngre du er (Pedersen, 2006, s.37). Thomas sier at han egentlig aldri har tatt noe standpunkt til bruk av hasj tidligere, men at foredraget fikk han til å gjøre det. Han hadde også hørt om flere i klassen som hadde fått en annen holdning til rusmidler etter vårt foredrag.

Under foredraget fikk vi en rekke tilbakemeldinger da vi snakket om anabole steroider. En av oss har et familiemedlem som brukte dette, noe som førte til store fysiske og psykiske endringer etter kort tid. Denne historien ble fortalt, men likevel var det flere som kom med motargumenter under foredraget, spesielt enkelte gutter. En rakk opp hånda og sa at det er flere som blir innlagt på sykehus på grunn av nøtteallergi i løpet av et år, enn de som legges inn som en følge av bruk av anabole steroider. Han mente derfor at det ikke kunne være spesielt farlig. Vegard sier at han og vennene er veldig opptatt av trening, og de vet at det er lett å få tak i anabole steroider. Han synes det var bra at vi tok opp dette temaet, fordi han tror mange i denne aldersgruppa kan være i en vurderingsfase hvor de vurderer å prøve slike enkle løsninger til en bra kropp.

Thomas og Line sier de syntes det var bra at vi som forholdsvis unge politistudenter kom for å snakke med dem. Thomas sier at han for sin egen del tror vi hadde en større påvirkningskraft ovenfor han, enn hvis det hadde kommet noen eldre betjenter. Han fremhever at det var mer troverdig å høre oss fortelle egenopplevde historier, fordi han vet at det ikke veldig lenge siden vi var i samme alder som dem. Han sier også at han tror flere av elevene satt inne med den samme følelsen.

4.4 Hva bør politiet gjøre i elevenes distrikt for å forebygge rusmiddelbruk?

For det første etterlyser tre av informantene mer synlig politi i området. Kari og Eva vil gjerne se politiet i gata, ikke bare i sentrumsområdene, men også utenom når noe har skjedd. Dette er en oppfatning de deler med store deler av Norges befolkning, skal vi tro to publikumsundersøkelser gjennomført av Justis- og beredskapsdepartementet i 2004 og 2006. Her kom det fram at publikum ønsker mer og synligere politi enn hva som er tilfellet i dag. (Killengren u.å.)

I denne sammenheng mener Eva at politiet bør oppsøke ungdommene der de samles, som for eksempel på ungdomsklubber ol. Dette kan være en god måte for ungdommene å bli kjent med politiet og kan være med på å ufarliggjøre politiet.

Jonas understreker også viktigheten av at politiet er til stede der ungdommene samles. Han mener at et mer synlig og tilstedeværende politi kan hjelpe mange ungdommer som blir “presset” til å bruke alkohol eller narkotika, til å stå i mot dette presset. I denne sammenhengen kan man bruke politiet som “*en god unnskyldning til ikke å prøve*”.

På en annen side er det et velkjent fenomen at økt tilstedeværelse fra politiets side i et område kan skape større utrygghet, dersom publikum ikke vet hvorfor politiet er der (Lie, 2011, s. 226). Preben gir oss et godt eksempel på nettopp dette. Han forteller at det er svært sjelden han ser politiet, med mindre noe har skjedd.

“... vet det er mange som ikke føler seg trygge. I det siste har jeg sett mye politi, særlig etter at det kom studenter”

Daniel og Kari forteller også at de gjerne vil vite mer om hvordan politiet jobber. De skulle også ønske at elevene fikk komme på besøk på lensmannskontoret, blant annet for å se på glattcellene. De mener dette vil kunne være en “*lærepenge*” for mange, og at det ville være interessant å få vite hva som faktisk skjer dersom man for eksempel blir “tatt” av politiet for å ha brukt narkotika.

Informantene mener også at skolen og politiet burde hatt et mye tettere samarbeid. Det første flere av dem trekker fram, er forebyggende foredrag av den typen vi gjennomførte, selv om Eva mente at det kanskje kom for sent. Hun hadde ønsket seg et slikt foredrag da de gikk i 1. klasse på vgs. Også Preben forteller at det for han hadde vært en klar fordel dersom foredraget hadde blitt holdt i løpet av det første året på videregående, fordi han selv følte at han var ung og usikker, og at det var vanskeligere å takke nei.

Informantene er enstemmige i oppfatningen om at de lærte mye av foredraget, men fem av dem mener at utbyttet ville vært et helt annet dersom politiet benyttet seg av andre ressurspersoner. Vegard og Line trekker fram tidligere rusmisbrukere som personer som ville nådd fram til dem på en helt annen måte enn vi som politi kan klare. De forteller at tidligere rusmisbrukere ville gitt et mer riktig bilde på hva rusmisbruk kan gjøre med deg, da man ser det i virkeligheten og ikke bare hører om det. De mener også at det ville være spesielt virkningsfullt dersom man fikk høre historiene til yngre rusmisbrukere. Kari forteller;

“Historier påvirker meg! Historier om andres opplevelser... Spesielt unge, for de er lettere å identifisere seg med. ... det å se hvor folk ender opp, hva rus kan føre til”

Som Eva nevnte tidligere under pkt. 4.3 mener Thomas at det er for lite kunnskap om rusmidler og reaksjoner blant de som omgås ungdommene, som for eksempel de ansatte på skolen, natteravner etc. Han forteller at blant annet lærere vet altfor lite om hvordan man oppfører seg og reagerer når man er ruset, og at det har sittet elever i klasserommet som har vært påvirket av alkohol uten at lærerne har lagt merke til det. Eva forteller at det er stor mangel på kunnskap både blant elever og lærere, og at lærerne bør tenke forebyggende, framfor bare å fortelle elevene at *“det er ulovlig”*.

Daniel legger også mye ansvar på skolen, spesielt i forhold til det å ta tak i de elevene som ruser seg. Han mener skolen her har et ansvar for å koble inn foreldre og politi, og at man for eksempel kan gjennomføre bekymringssamtaler med dem det gjelder. Han mener dette kan være med på å lære ungdommene å ta ansvar for sine egne handlinger, i tillegg til at de da kan forstå at det man gjør får konsekvenser. Daniel legger til at han selv har vært i bekymringssamtale med foreldrene hos politiet tidligere, og sier at dette gjorde stor innvirkning på ham og hans holdninger.

Vegard forteller også at treningsentre ville vært en viktig samarbeidspartner for politiet. Han mener at man burde lage oppslag med informasjon og bilder om hvilke konsekvenser man risikerer ved å bruke anabole steroider. Som også Line poengterer er unge svært opptatt av trening og helse, og hun mener fokus på dette området er viktig.

«Anabole steroider er det største problemet med ungdommene der jeg bor. ... en slags aksept for å bruke det» - Vegard

Thomas ønsker seg i denne sammenhengen også mer informasjon om hva som er lovlig og ikke i forbindelse med bruk av kosttilskudd. Han sier at mange han kjenner kjøper kosttilskudd på nettet. Dette var noe vi fortalte om i vårt foredrag og et tema som vi merket vakte stor interesse blant ungdommene.

5.1 Diskusjon rundt politiets rusmiddelforebygging i skolen og andre tiltak

Nordahl sitert etter Lie (2011) fant ut at forebyggende arbeid mot rus i skolen ofte var preget av foredragsholderens subjektive meninger, erfaringer og egne holdninger. Det var også for få oppfølgende tiltak mot ungdommene i ettertid som kunne evaluert det som var blitt gjort.

Nordahl sier også at for at politiet skal lykkes med slikt arbeid i skolen, må det foreligge en god relasjon mellom deltagerne og den som forteller. Informasjonen som gis må være forskningsbasert kunnskap, og en må kunne tilnærme seg rusmiddelproblemet på flere måter (Lie, 2011, s.98). Før vårt foredrag hadde vi på forhånd gjort en empirisk undersøkelse og vi hadde derfor data å bruke som et utgangspunkt under foredraget, som elevene selv hadde rapportert. Vi var likevel preget av subjektive meninger og holdninger, noe Nordal ser på som en ulempe.

Som flere av informantene nevner er det å involvere og øke samarbeidet med skolen i større grad enn hva vi gjorde, et mulig tiltak de mener kan være med på å forebygge rusmiddelbruk. Videre blir foreldre ansett som den viktigste kilden til gode holdninger, og det kan tenkes at det kan være hensiktsmessig også å involvere dem. "Foreldresamarbeid" ble utviklet av

Høgskolen i Bodø. Formålet med dette var å involvere foreldre inn i skolens rusforebyggende arbeid. Muligheten for å kunne prate om rusmidler mellom foreldre og barn, og samholdet mellom foreldre og barn ble trukket frem som noen av de mest positive sidene under evalueringen av prosjektet (Schanke, 2003, s.57) Spørsmålet blir da om det er politiets eller skolens oppgave og involvere foreldrene? Også en svensk studie viste at når politiet kun fokuserte på undervisning i skolen, med hovedfokus på konsekvenser av rusmiddelbruk, ga dette nesten ingen rusforebyggende virkninger ovenfor deltagerne (Lie, 2011, s.97)

Schanke (2003) nevner flere tiltak som kan være med på å fremme forebyggende arbeid i skolen. De elementene han tar opp går hovedsakelig ut på hva skolen selv kan bidra med, men slik vi ser det kan flere av tiltakene likevel være relevante for politiets forebyggende arbeid i skolen. Det kanskje mest sentrale er at elevene selv får være med i samtaler, uten at det blir en oven ifra og ned monolog. Videre bør foreldre involveres og det bør tilstrebes at det skjer dialog og diskusjon mellom elevene og foreldrene. Det bør bl.a. diskuteres hva de tenker om konsekvenser av rusmiddelbruk, om andres rusvaner, og hvorfor rusmidler blir brukt. Det bør også fokuseres på korttidseffekter av rusmiddelbruk, ikke de langsiktige. Da får elevene en følelse av noe som kan angå dem her og nå, og ikke langt frem i tid (Schanke, 2003, ss. 79-83).

Også Utdanningsdirektoratet (2006) har evaluert forskjellige forebyggende tiltak primært rettet mot skolen. Her kom det frem at de prosjektene som ikke hadde synbare resultater bl.a. var preget av lite kunnskapsbasert teori, at lærerne hadde liten innflytelse på prosjektet og at det var mangelfull evaluering i etterkant (Gravrok, Schancke, Andreassen & Domben, 2006, s. 6).

Så hvordan kan dette trekkes inn mot vårt arbeid? Eva, en av informantene, sa at skolen aldri hadde engasjert til et opplegg mot narkotika, og hun trodde en av årsakene til dette var uvitenhet og mangel på kunnskap blant lærerne. Her kan det tenkes at vi kunne gjort en bedre jobb i å involvere lærerne i større grad. Kanskje burde vi holdt foredraget sammen med noen av lærerne, hvor de også fikk komme med sine innspill på forhånd om hva de ser på som viktige elementer i det forebyggende arbeidet?

Vi vurderte også å invitere foreldre, men valgte ikke å gjøre dette grunnet kapasitet. Informantene fortalte under pkt. 4.2 at foreldrene spiller en viktig rolle som rollemodeller og vi la også merke til at ingen av informantene så på politiet som rollemodeller. Det kan tenkes at det å involvere foreldre kunne vært hensiktsmessig, ettersom de i størst grad påvirker

holdninger. På en annen side er en av farene ved å trekke inn foreldrene at enkelte foreldre ikke følger opp. Dette kan særlig tenkes å gjelde dem som kommer fra mindre ressurssterke hjem. Foreldre som unnlater å møte i slike sammenhenger kan medføre at enkelte elever blir marginalisert. Dette innebærer at man skiller seg ut fra majoriteten (Fauske & Øia, 2003, s. 220). Marginaliseringen kan også vise seg ved reproduksjon, gjennom manglende foreldrekontroll og oppfølging, og dette kan føre til at de unge skiller seg mer ut. Foreldrenes rusbruk kan også påvirke de unge, gjennom at de unge følger deres mønster (Pedersen, 2011, s. 23).

Flere av informantene sa også at de ønsket at vi brukte andre aktører i foredraget, som for eksempel tidligere rusmisbrukere som kunne fortelle om sine historier.

Balchen (1998) skriver at “Ullersmo prosjektet” var et prosjekt hvor innsatte ved Ullersmo landsfengsel møtte ungdom i skolen, der formålet var å “avskrekke” ungdom fra å prøve rusmidler og gjøre kriminelle handlinger. I prosjektet tok de også ungdom som viste risikoatferd med til fengselet for å vise dem hvordan hverdagen var som innsatt. Prosjektet ble grundig evaluert med bl.a. observasjoner og intervjuer. Her fant de ut at ungdommenes holdning endret seg i den første tiden etter foredraget, men at holdningene ikke endret seg over et lenger tidsperspektiv og prosjektet ble avsluttet etter at evalueringen var klar (Balchen, 1998, s.122).

På en annen side mener Smedsrud³ (1995) som var politibetjent ved forebyggende avsnitt på Majorstuen politistasjon at det å ha med seg en tidligere narkoman inn i forebyggende arbeid i skolen, ga så gode resultater at det bør videreføres. Foredraget hun viser til fikk gode tilbakemeldinger fra både frivillighetsorganisasjonen Lions og rektor på skolen. Smedsrud viser også til et evalueringsskjema gjennomført hos elevene som viste at 54 av 55 svarende sa at bruken av en tidligere narkoman i foredraget var hensiktsmessig. En kan sette spørsmålsteget ved at evalueringen av hennes opplegg tilsynelatende ble gjennomført samme dag som foredraget fant sted. Bakgrunnen for at vi er kritiske til denne evalueringen, er at det kan tenkes at ungdommenes holdninger var påvirket når man setter det inn i et kort tidsperspektiv. Vi mener derimot at man bør etterstrebe at denne holdningsendringen vedvarer over lengre tid. Likevel bør en kanskje lytte til elevene som er mottakere av undervisningen. Det er dem vi ønsker å påvirke, og som det også kom fram i vår undersøkelse ønsket elevene å høre ekte historier.

Det er i denne sammenheng vanskelig å si noe om virkningene av å ta med seg andre aktører i et foredrag, men likevel var det fem av informantene som antydte at dette ville hatt en forebyggende effekt ovenfor dem. Det kan tenkes at enkelte elever ville følt at det hadde vært over dramatisk av politiet å ta med seg en tidligere rusmisbruker, og at de ville hatt problemer med å identifisere seg med personen. Rusmisbrukeren ville kanskje fortalt om et liv som lå langt utenfor det elevene er kjent med. Det er kanskje det Kari har tenkt på når hun sier at hun gjerne ville hørt historier fra noen som er på deres alder, som elevene faktisk kunne identifisere seg med.

I forbindelse med det elevene sier om å ta med andre aktører inn i skolen kunne det i tillegg være aktuelt å ha med seg en yngre person som har erfaring med bruk av anabole steroider, for å gi ungdommene et innblikk i hans erfaringer med dette. Grunnet til dette er fordi kropp og helse var noe flere av informantene ga uttrykk for at de var veldig opptatt av.

Informantene ga oss også innspill om å styrke samarbeidet mellom politi og treningsstudioer, for å forhindre bruk av anabole steroider. Det er tilsynelatende veiledning og informasjonsskriv som kunne vært aktuelle satsningsområder for politiet på dette området. Når det gjelder dopingtester som informantene etterlyser, har for eksempel SATS i Tromsø inngått et samarbeid med Anti Doping Norge (Thuen 2012). Dette anser vi som et godt tiltak, da medlemmene på senteret har skrevet under på en avtale om at de er villig til å avgi urinprøver for testing. Selve dopingtestingen som informantene etterspurte vil sannsynligvis ikke bli tillagt politiet, men gjennom et godt samarbeid og opplysning omkring anabole steroider kunne politiet oppfordre de lokale treningssentrene til å ta initiativ til et tilsvarende samarbeid med Anti Doping Norge.

Videre ønsket elevene at politiet oppsøkte områder hvor unge samles i nærområdet. Her kunne det vært aktuelt å trekke inn tverrfaglig samarbeid med for eksempel kommunens utekontakter og fritidsklubber. Dette bør særlig foregå på kveldstid i helgene (Fredriksen, 1994, s. 10).

Et eksempel på hva som kan gjøres i denne sammenheng er SLT. Dette står for samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (Lie, 2011, s. 236). Dette er et tiltak som retter seg mot barn og unge i aldersgruppen 12-18 år, hvor man sørger for at de eksisterende ungdomstilbudene skal bestå og fungere på en best mulig måte. I et slikt samarbeid kan en involvere bl.a. politi, kommune, fritidsklubber, skole og nattravner. Ved denne typen samarbeid handler det om å tenke langsiktig og komme forut for eventuelle problemer. (Lie,

2011, s. 236-240). Det er også viktig at også de unge blir representert. Det har vist seg at de unge som regel er underrepresentert i slike utvalg, på tross av at de har en stemme som absolutt bør bli hørt i slike sammenhenger (Lie, 2011, s. 242).

En utfordring med dette arbeidet er at de ulike etatene fortsatt skal ha sine arbeidsoppgaver, men at skillene mellom dem blir mindre (Børstad, 1995, s. 34). Politiets største utfordring i dette samarbeidet er å ikke overkjøre de andre representantene i form av den autoriteten og “bedrevitenheten” som for noen ligger naturlig i politirollen (Lie, 2011, s. 241).

---

³ Det var vanskelig å finne frem til teori som belyser nettopp dette samarbeidet mellom politi og tidligere narkomane. Vi har benyttet oss av en semesteroppgave ved politihøgskolen i 1995, skrevet av Gro Smedsrud. *Bruk av tidligere narkoman i skoleundervisning – skrekkpropaganda eller saklig informasjon?*

6.1 Avslutning

Vårt rusmiddelforebyggende arbeid ved Ulstein vgs. har vært en interessant, givende og lærerik prosess. Det har også vært omfattende og tidkrevende, noe de fire fasene vi jobbet i illustrerer. Etter å ha gjennomført intervjuer og lest teori om temaet har vi erfart at det krever nøye planlegging og involvering av flere parter for å oppnå best mulig resultat innenfor rusforebyggende arbeid i skolen. Andre parter kan for eksempel være lærere og foreldre. Som vi poengterte tidligere, sa ingen av informantene at de så på politiet som rollemodeller. Av den grunn spiller foreldrene en viktig rolle.

Det kanskje viktigste i slike prosesser er god tid. Det var nok for vår del tiden som ødela i forhold til utbyttet av foredraget. Det hadde vært ønskelig å involvere både foreldre og andre aktører i større grad enn det vi rakk å gjøre. Ideelt sett for å oppnå holdningsendringer skulle vi også gjerne gjennomført oppfølgings- eller gruppesamtaler med elevene. På en annen side rakk vi å intervju åtte av dem, slik at vi i det minste fikk gjort en evaluering av vårt arbeid.

Noen av de viktigste funnene i vår undersøkelse var at informantene fortalte at de var glad for at politiet kom til skolen og holdt foredrag om holdninger til rusmidler. Enkelte sa også at de hadde endret sine holdninger mot rusmidler. Samtidig mente noen av informantene at foredraget burde ha blitt gjennomført tidligere. Som en av informantene poengterte, var han mer umoden og usikker på seg selv da han gikk i første klasse på vgs. enn han var på slutten av 2. studieår.

Informantene ønsket også at vi hadde tatt med andre aktører, i tillegg til at vi burde samarbeide tettere med skolen. Videre viste undersøkelsen at flere av informantene syntes det var bra at vi unge, slik at det ble lettere for dem å kunne identifisere seg med oss.

Foredraget vekket stor interesse hos media i nærområde og fra samarbeidspartnere av politiet som kommune, fritidsklubber, andre skoler i nabokommuner. Vi holdt også foredraget for ansatte i kommunen etter forespørsel fra dem. Deltagerne der var for det meste ansatte i kommunen under helse- og sosialavdelinger. De ønsket å høre hva vi hadde fokusert på i vårt rusforebyggende foredrag. Også der ble det etterspurt et tettere samarbeid og oppfølging mellom politi og kommune.

Vi håper at man kan lære noe av det elevene fortalte oss, og at denne oppgaven kan bidra i utviklingen av det rusmiddelforebyggende arbeidet rettet mot skoleelever. Vi håper også at

politiet i fremtiden vil se større nytte av ett tettere og bedre samarbeid på tvers av etater og ressurser.

7.1 Litteraturliste

- Aadland, E. (2011). «Og eg ser på deg» - vitenskapsteori i helse og sosialfag. Oslo: Universitetsforlaget
- Aanerud, R., Johansson, A. M. & Holmseth, S. (2012, 31. mai). *Gjennomstrømning i videregående opplæring, 2011*. Hentet fra <http://www.ssb.no/vgogjen>
- Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (1990) Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet
- Ask, K. & Granha, P.A. (2008): *Psykologiska påverkansfaktorer vid utredningsarbetet*. Handbok i rättspsykologi. Stockholm: Liber
- Balchen, P. C. (1998) *Politiets forebyggende arbeid: begrensninger og muligheter*. Nesbru: Vett & Viten AS. Hentet fra <http://www.nb.no/nbsok/nb/23868e623f396e0d524aba23c67cd3df.nbdigital?lang=en#5>
- Børstad, E. (1995) *Forebyggende polititjeneste, med pedagogisk veiledning*. Oslo: Politihøgskolen.
- Fauske, H. & Øia, T. (2003) *Oppvekst i Norge*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Fredriksen, H. (1994) *Kriminalitetsbekjempelse – bare en politioppgave? Tverretatlig samarbeid i Skien kommune*. Det kriminalitetsforebyggende råd.
- Friis, S. og Vaglum, P. (1999) *Fra ide til prosjekt - en innføring i klinisk forskning*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Gravrok, Ø., Schancke, V. A., Andreassen, M. & Domben, P. (2006) *Forebyggende innsatser i skolen- rapport fra forskergrupper oppnevnt av Utdanningsdirektoratet og Sosial – og helsedirektoratet om problemadferd, rusforebyggende arbeid, læreren som leder og implementeringsstrategier*. (Udir-rapport) (sammendrag) Oslo: Sosial- og helsedirektoratet/Utdanningsdirektoratet.
- Haanes, Kjetil. (2012, 18. september). *Doppliga brukte posten*. Sunnmørsposten. Hentet fra <http://www.smp.no/nyheter/article307607.ece>
- Johannesen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

Killengreen, I. (u.å.) *Befolkningen fortjener mer politi*. Politidirektoratet. Hentet fra https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/politidirektoratet/Vedlegg_251.pdf

Lie, E. M. (2011). *I forkant*, kriminalitetsforebyggende arbeid. Oslo: Gyldendal.

Madsen, E. (2003) *Hvorfor en politimann i skolen?* Bergen: Fagbokforlaget.

Pape, H. (1996) *Alkoholens gleder og farer i ungdomstiden*. I Pedersen, W. og Waal, H. (Red.) (1996). *Rusmidler og veivalg*.(97 – 113) Oslo: Cappelen Akademiske Forlag AS.

Pape, H. (1996) *Avholdsungdommens ulike ansikter – en studie av ungdom som ikke drikker alkohol og ungdom med medlemskap i avholdsorganisasjonene*. Oslo: Rusmiddeldirektoratet

Pedersen, W. (2006) *Bittersøtt – ungdom/sosialisering/rusmidler*. Oslo: Universitetsforlaget.

Pedersen, W. og Waal, H. (Red.) (1996). *Rusmidler og veivalg*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag AS.

Sagberg, F. (1979) *Om validiteten av intervjuundersøkelser: Feilkilder knyttet til den sosiale interaksjon mellom intervjuer og respondent*. Hentet fra: http://www.ssb.no/histstat/ano/ano_io76_21.pdf

Schancke, V. A. (2003) *Forebyggende og helsefremmende arbeid, fra forskning til praksis – en kunnskapsopsummering med råd og veiledning*. Narvik: Kompetansesenteret ved Nordlandsklinikken, Forebyggingsseksjonen.

Skretting, A. og Storvoll, E. E. (Red.) (2011) *Utviklingstrekk på rusmiddelfeltet – Grunnlagsmateriale til regjeringens stortingsmelding om rusmiddelpolitikken*. SIRUS-RAPPORT 3/2011. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning.

St.meld. nr. 42 2004 – 2005 (2005). *Politiets rolle og oppgave*. Oslo: Justis- og politidepartementet.

Thuen, I. (2012, 10. februar). *Nulltoleranse mot doping*. ITromsø. Hentet fra <http://www.itromso.no/nyhet/article3877411.ece>

Vikebladet. (2012, 27. april) *Funne skuldig i stor dopsak*. Vikebladet.no. Hentet fra <http://www.vikebladet.no/nyhende/article455150.ece>

Øiseth, O. V., Kjeldsen, T. & Sundvoll, A. (2008) 5. reviderte utgave. *Illustrert informasjonsmateriale om narkotika, alkohol og doping*. Norsk narkotikapolitiforening, aktietrykkeriet.no

Øiseth, O. V., Kjeldsen, T. & Sundvoll, A. (2009) *Tegn og symptomer på misbruk av narkotika eller andre rusmidler*. Politihøgskolen. Forlaget Vett & Viten AS

8.1 Selvvalgt pensum

Balchen, P. C. (1998) *Politiets forebyggende arbeid: begrensninger og muligheter*. Nesbru: Vett & Viten AS. Hentet fra

<http://www.nb.no/nbsok/nb/23868e623f396e0d524aba23c67cd3df.nbdigital?lang=en#5>

Side: 38 – 70, 76 – 92, 119 – 130, 132 – 146 = 73

Fredriksen, H. (1994) *Kriminalitetsbekjempelse – bare en politioppgave?* Tverretatlig samarbeid i Skien kommune. Det kriminalitetsforebyggende råd.

Side: 4 – 43 = 39

Pape, H. (1996) *Avholdsungdommens ulike ansikter – en studie av ungdom som ikke drikker alkohol og ungdom med medlemskap i avholdsorganisasjonene*. Oslo: Rusmiddeldirektoratet

Side: 1 – 5, 18 – 26, 62 – 64 = 14 sider

Pedersen, W. (2006) *Bittersøtt – ungdom/sosialisering/rusmidler*. Oslo: Universitetsforlaget.

Side: 71 – 107, 107 – 129, 183 – 199 = 74

Pedersen, W. og Waal, H. (Red.) (1996). *Rusmidler og veivalg*. (97 – 113) Oslo: Cappelen Akademiske Forlag AS.

Side: 11 – 29, 97 – 114, 142 – 170 = 63

Schancke, V. A. (2003) *Forebyggende og helsefremmende arbeid, fra forskning til praksis – en kunnskapsoppsummering med råd og veiledning*. Narvik: Kompetansesenteret ved Nordlandsklinikken, Forebyggingsseksjonen.

Side: 71 – 86 = 15

Skretting, A. (2000) *Ungdom og rusmidler, data fra SIFAs årlige spørreundersøkelse 1968 – 1999*. Oslo: Rusmiddeldirektoratet.

Side: 10 – 73, 80 – 82 = 65 sider

Skretting, A. og Storvoll, E. E. (Red.) (2011) *Utviklingstrekk på rusmiddelfeltet – Grunnlagsmateriale til regjeringens stortingsmelding om rusmiddelpolitikken*. SIRUS-RAPPORT 3/2011. Oslo: Statens institutt for rusmiddelforskning.

Side: 24 – 26 = 2 sider

= totalt 345 sider selvvalgt pensum

Vedlegg 1

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Vedlegg 1

Geir Aas
Politihøgskolen
Postboks 5027 Majorstua
0301 OSLO

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Vår dato: 15.05.2012

Vår ref:30264 / 3 / LT

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 21.03.2012. All nødvendig informasjon om prosjektet forelå i sin helhet 08.05.2012. Meldingen gjelder prosjektet:

30264	<i>Hvilke metoder er best egnet for å forebygge bruk av rusmidler blant unge?</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Politihøgskolen, ved institusjonens øverste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Geir Aas</i>
Student	<i>[Redacted]</i>

Etter gjennomgang av opplysninger gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon, finner vi at prosjektet ikke medfører meldeplikt eller konsesjonsplikt etter personopplysningslovens §§ 31 og 33.

Dersom prosjektopplegget endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for vår vurdering, skal prosjektet meldes på nytt. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html.

Vedlagt følger vår begrunnelse for hvorfor prosjektet ikke er meldepliktig.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Lis Tenold

Kontaktperson: Lis Tenold tlf: 55 58 33 77

Vedlegg: Prosjektvurdering

✓ Kopi: *[Redacted]*

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Vedlegg 2

Forespørsel om deltakelse i studentprosjekt våren 2012

Hei!

Vi er to politistudenter som i januar gjennomførte en anonym spørreundersøkelse ved 2. trinn ved Ulstein videregående skole og senere holdt et forebyggende foredrag rettet mot bruk av ulike rusmidler.

I den sammenheng, ønsker vi nå å finne ut hvilke metoder for forebyggende arbeid som i størst mulig grad påvirker ungdom. Dette ønsker vi å gjøre gjennom kvalitative intervjuer. Det vil si at vi ønsker å intervju ca. 10 elever. Formålet er å undersøke hvilke virkemidler som best egner seg for å forebygge bruk av rusmidler. Deltakelse i dette prosjektet innebærer en samtale med oss to sammen med én og én elev rundt overnevnte tema. Samtalen vil vare ca. en halv time.

Resultatet av undersøkelsen vil analyseres og bli brukt som teori til vår bacheloroppgave ved Politihøgskolen.

Vi vil ikke samle noen identifiserbare opplysninger om deltakerne. Det vil si at alle deltakerne vil være anonyme. Det eneste vi vil skille mellom, er deltakernes kjønn. Vi som gjennomfører spørreundersøkelsen har taushetsplikt, og resultatet av undersøkelsen vil være konfidensielt.

Deltakelse i prosjektet er frivillig. Det vil si at du selv velger om du vil være med og delta på prosjektet, og du kan trekke deg når som helst underveis i prosjektet, uten å måtte gi noen forklaring eller begrunnelse for dette. Dersom du velger å trekke deg vil alle data vi har samlet fra deg bli slettet.

Prosjektet er meldt til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste AS.

Dersom du ønsker å delta vil vi gjennomføre intervjuet i begynnelsen av juni 2012. Eventuell sted og tidspunkt vil vi komme tilbake til dersom du er interessert i å delta. Vi kan friste med enkel servering under intervjuet.

Med vennlig hilsen

~~Med vennlig hilsen~~

Studenter ved Politihøgskolen BII avd. Oslo

Vedlegg 3

Samtykkeskjema til deltakere

Vi ønsker å komme i kontakt med elever ved 2. trinn ved Ulstein skole som deltok på vårt forebyggende foredrag om holdninger og bruk av rusmidler.

Dersom du tilhører denne gruppen, og ønsker å delta i vårt prosjekt, fyller du ut samtykkeerklæringen og sender den til oss i den vedlagte konvolutten.

Vi vil kontakte deg for å gjøre en nærmere avtale. Det er derfor viktig at du fyller ut telefonnummeret ditt på samtykkeerklæringen.

Det er to eksemplarer av informasjonsskrivet og samtykkeerklæringen. Den ene beholder du selv, mens den andre sendes til oss dersom du ønsker å delta i vårt prosjekt.

Om du har spørsmål eller ønsker mer informasjon, kan du kontakte oss per telefon eller mail.

[Redacted contact information]

Med vennlig hilsen

[Redacted signature]

Samtykkeerklæring

Jeg har lest gjennom den skriftlige informasjonen og ønsker med dette å delta i prosjektet. Deltakelsen er frivillig og jeg kan trekke meg når som helst underveis i prosjektet uten å måtte begrunne mitt valg. Min anonymitet vil bli ivaretatt og det vil ikke bli samlet identifiserbare opplysninger. Ditt navn og telefonnummer vil bli slettet.

Navn: .....

Telefon: .....

Dato og underskrift:.....

Vedlegg 4

Intervjuguide

Bacheloroppgave

Formålet med intervjuet er å undersøke hvilke virkemidler som best egner seg for å forebygge bruk av rusmidler blant ungdom. Når vi bruker ordet "rusmidler", mener vi både alkohol og alle andre typer narkotiske stoffer.

Tidligere i år gjennomførte vi en spørreundersøkelse blant elever på 2. trinn på Ulstein vgs. I etterkant vi holdt et foredrag som omhandlet holdninger rundt bruk av rusmidler. Målet vårt var at ungdommen skulle sette et standpunkt før bruk av rusmidler. Vi vil i denne undersøkelsen også gå inn på om foredraget hadde en effekt hos elevene.

Introduksjon:

Gutt/Jente?

- Kontaktetablering med intervjuobjekt.
- Vi gir kort informasjon om formålet med intervjuet og hvordan vi skal gjennomføre det.
- Det er viktig for oss at intervjuobjektet forstår at svarene vil være til stor betydning for vår oppgave.
- Vi forteller intervjuobjektet at en kan trekke seg når som helst, og at svarene da vil bli trukket fra oppgaven
- Vi forteller at intervjuobjektet vil være anonym.

Spørsmål:

- Hvordan er det i dag
  - Når vi sier "rusmidler" og "narkotika", hva er det første du tenker på?
  - Hvor mye kan du om rusmidler og narkotika?
  - Hvor og av hvem har du fått informasjon om bruk og konsekvenser av bruk av rusmidler og narkotika?
  - Ser du på rusmidler og narkotika med et negativ eller positiv fortegn, hvorfor eventuelt?
  - Hvem er typiske rollemodeller for deg, og i hvor stor grad har de innflytelse på dine holdninger overfor rusmidler? (familie, venner, lærere, kjente personer, politi, skoleledelse etc)

- Hvordan holdning har du til rusmidler i dag?

  - Hva kan gjøres
    - Hva mener du er riktige tiltak for å forhindre bruk av rusmidler i ditt nærmiljø?
    - Hvilke virkemidler går sterkeste inn på deg når det blir snakket om forebygging av rusmidler? (bilder, foredrag, historier fra andre rusmisbrukere, etc)
    -

  - 3. Spørsmål vedrørende foredrag om rusmidler
    - Hvordan tror du man best kan forebygge bruk av rusmidler blant ungdom? I skole, etc.
    - Vi hadde et foredrag på skolen for en stund tilbake. Hva husker du fra dette?
    - Fikk dette foredraget deg til å tenke over konsekvensene av bruk av rusmidler og narkotika? (eventuelt hvorfor/ hvorfor ikke.)
    - Hva gjorde mest inntrykk på deg? (historier, fakta, bilder, osv.)
    - På hvilken måte mener du slike opptredener fra politiet har og si for unge?
    - Hva kan politiet gjøre for å bli bedre på forebyggende arbeid i ditt nærmiljø?
-

Vedlegg 5

Vedlegg 5

Side 1 av 2

[Redacted]

Fra: Lis Tenold [Lis.Tenold@nsd.uib.no]

Sendt: 20. mars 2012 15:14

Til: [Redacted]

Emne: Re: Fwd: [nsd.nsd] Godkjennelse av spørreundersøkelse

Hei

Basert på den informasjon du/dere har sendt vurderes det at det fra spørreskjemaundersøkelsen ikke er samlet inn personopplysninger som kan identifisere den enkelte elev. Vi legger til grunn for dette følgende;

- det er registrert skole
- det er registrert klassetrinn
- av bakgrunnsopplysninger er det kun kjønn som er registrert
- spørreskjemaet er ikke merket med et referansenummer som viser til en navneliste over elever som har svart på skjemaet.

Vennlig hilsen

Lis Tenold

----- Opprinnelig melding -----

Emne:[nsd.nsd] Godkjennelse av spørreundersøkelse

Dato: Fri, 16 Mar 2012 13:51:13 +0100

Fra: [Redacted]

Til:'nsd@nsd.uib.no' <nsd@nsd.uib.no>

Hei!

Vi er to studenter ved B2 på Politihøgskolen som har gjennomført en spørr som en forberedelse til et foredrag vi skulle holde i forbindelse med et

Vi valgte å kalle det en uformell, anonym spørreundersøkelse. Fra skolens identifisere respondenten. I dette tilfellet har vi ikke gjort dette, da

I etterkant av at spørreundersøkelsen er gjennomført, har vi sett mulighe og resultat.

Er dette noe vi kan bruke videre, eventuelt i vår bacheloroppgave?

På forhånd tusen takk!

Mvh.

Sunnmøre politidistrikt
Ulstein og Hareid lensmannskontor

E-post: [Redacted]
www.politi.no

--
Lis Tenold

21.03.2012

Spørreundersøkelse ved Ulstein videregående skule 12.01.2012

Dette er en uformell anonym spørreundersøkelse

Undersøkelsen er gjennomført som en forberedelse til forebyggende foredrag om rus og rusmidler, der hovedmålet er å bevisstgjøre omkring bruk av rusmidler og holdninger blant ungdom.

Spørreundersøkelsen ble gjennomført ved 2. trinn
Totalt deltok 133 elever – 73 gutter og 60 jenter

Undersøkelsen er gjennomført av politistudentene [redacted]
Ulstein og Hareid lensmannskontor

Uformell anonym spørreundersøkelse for elever i 2 trinn på Ulstein videregående skole:

Undersøkelsen utføres av politistudenter ved
Ulstein og Hareid lensmannskontor.
Undersøkelsen skal brukes som en veiviser for
studentene før et foredrag om forebygging
innenfor rusmidler.
Resultat kan også bli delt med andre
samarbeidspartnere. For eksempel skoleledelse,
elevråd, helsesøster, foreldrerepresentanter,
kommune, politi og lokal avis.

Kjønn

<i>Gutt</i>	<i>Jente</i>
<input type="text"/>	<input type="text"/>

1. Alkohol:

1.1 Har du smakt alkohol? (Hvis nei, hopp til spm 1.4)

<i>Ja</i>	<i>Nei</i>
<input type="text"/>	<input type="text"/>

1.2 Ca hvor ofte drikker du alkohol?

<i>Kum prøvd et par ganger</i>	<i>1 gang i måneden</i>	<i>2-3 ganger i måneden</i>	<i>4 ganger eller mer i måneden</i>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

1.3 Hvor får du tak i alkohol (evt. hvem kjøper for deg?)

<i>Foreldre/Familie</i>	<i>Eldre venner</i>	<i>Kjøper selv</i>	<i>Ukjente kjøper</i>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

1.4 Hvor mange på Ulstein vgs tror du drikker alkohol jevnlig? (se for eksempel rundt deg i din egen klasse)

<i>0-10 %</i>	<i>10-20 %</i>	<i>20-50%</i>	<i>50-100%</i>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

2. Røyk / Snus:

2.1 Har du prøvd snus eller røyk? (Hvis nei, hopp til spm 2.3)

Ja	Nei
☐	☐

2.2 Hvor ofte snuser eller røyker du?

Kun prøvd et par ganger	Gjør det en gang i blant	Gjør det fast
☐	☐	☐

2.3 Hvor mange på Ulstein vgs tror du snuser eller røyker jevnlig?

0-10 %	10-20 %	20-50%	50-100%
☐	☐	☐	☐

3. Hasj:

3.1 Har du prøvd hasj?

Ja	Nei
☐	☐

3.2 Har du blitt tilbudt å prøve hasj?

Ja	Nei
☐	☐

3.3 Hvor mange på Ulstein vgs tror du har prøvd / bruker hasj?

Ingen	0-10%	10-30%	30-50%	Mer enn 50 %
☐	☐	☐	☐	☐

4. Andre narkotiske stoffer og doping:

For eksempel; anabole steroider, ecstasy, kokain, amfetamin, GHB, poppers, andre piller, inhalering av kjemiske stoffer (som bensin, fettspray osv)

4.1 Har du prøvd noen av de nevnte stoffene over?

Ja	Nei
☐	☐

Hvis ja. Hvilke stoffer?

4.2 Har du blitt tilbudt å prøve noen av de nevnte stoffene?

Ja	Nei
☐	☐

4.3 Hvor mange på Ulstein vgs tror du har prøvd / bruker noen av de nevnte stoffene?

Ingen	0-10%	10-30%	30-50%	Mer enn 50 %
☐	☐	☐	☐	☐

Takk for at du deltok i denne spørreundersøkelsen!

Resultat av spørreundersøkelsen

Totalt antall deltakere: 133	
Gutter	73
Jenter	60

Del 1 - alkohol

1.1 Har du smakt alkohol? (Hvis nei, hopp til spørsmål 1.4)

	JA	NEI	Totalt
Gutter	58	15	73
Jenter	55	5	60

Gutter	79,45	20,55	100,00
Jenter	91,67	8,33	100,00

1.2 Ca. hvor ofte drikker du alkohol?

	Prøvd par ganger	1 per mnd	2-3 per mnd	4 + per mnd	Totalt	Blankt
Gutter	27	11	17	3	58	
Jenter	24	11	15	2	55	3

Gutter	46,55	18,97	29,31	5,17	100,00	
Jenter	43,64	20,00	27,27	3,64	100,00	5,45

1.3 Hvor får du tak i alkohol?

	Forældre/familie	Eldre venner	Kjøper selv	Ukjente kjøper	Totalt	Blankt
Gutter	9	30	7	8	58	4
Jenter	7	41	5	-	55	2

Gutter	15,52	51,72	12,07	13,79	100,00	6,90
Jenter	12,73	74,55	9,09		100,00	3,64

1.4 Hvor mange ved Ulstein vgs. tror du drikker jevnlig?

	0 - 10 %	10 - 20 %	20 - 50 %	50 - 100 %	Totalt
Gutter	3	5	37	28	73
Jenter	-	4	20	36	60

Gutter	4,11	6,85	50,68	38,36	100,00
Jenter		6,67	33,33	60,00	100,00

Del 2 - røyk/snus2.1 *Har du prøvd røyk eller snus? (Hvis nei, hopp til spørsmål 2.3)*

	JA	NEI	Totalt
Gutter	36	37	73
Jenter	38	22	60

Gutter	49,32	50,68	100,00
Jenter	63,33	36,67	100,00

2.2 *Hvor ofte røyker eller snuser du?*

	Prøvd par ganger	Gjør det iblant	Gjør det fast	Totalt	Blankt
Gutter	15	5	15	36	1
Jenter	20	12	6	38	-

Gutter	41,67	13,89	41,67	100,00	2,78
Jenter	52,63	31,58	15,79	100,00	-

2.3 *Hvor mange ved Ulstein vgs. Tror du røyker eller snuser jevnlig?*

	0 - 10 %	10 - 20 %	20 - 50 %	50 - 100 %	Totalt	Blankt
Gutter	3	11	41	13	73	5
Jenter	3	11	32	12	60	2

Gutter	4,11	15,07	56,16	17,81	100,00	6,85
Jenter	5,00	18,33	53,33	20,00	100,00	3,33

Del 3 - hasj3.1 *Har du prøvd hasj?*

	JA	NEI	Totalt
Gutter	3	70	73
Jenter	4	56	60

Gutter	4,11	95,89	100,00
Jenter	6,67	93,33	100,00

3.2 *Har du blitt tilbudt å prøve hasj?*

	JA	NEI	Totalt	Blankt
Gutter	14	57	73	2
Jenter	10	50	60	-

Gutter	19,18	78,08	100,00	2,74
Jenter	16,67	83,33	100,00	-

3.3 *Hvor mange ved Ulstein vgs. tror du har prøvd/bruker hasj?*

	Ingen	0 - 10 %	10 - 30 %	30 - 50 %	Over 50 %	Totalt	Blankt
Gutter	11	50	10	-	-	73	2
Jenter	9	36	11	3	1	60	-

Gutter	15,07	68,49	13,70	-	-	100,00	2,74
Jenter	15,00	60,00	18,33	5,00	1,67	100,00	-

Del 4 - andre narkotiske stoffer og narkotika**4.1 Har du prøvd noen av de nevnte stoffene?**

	JA	NEI	Totalt	Blankt
Gutter	1	72	73	-
Jenter	2	57	60	1

Gutter	1,37	98,63	100,00	-
Jenter	3,33	95,00	100,00	1,67

Hvis ja, hvilke stoffer?

Salvia (hallusinogen. Ikke med på narkotikalisten foreløpig, men på veg inn)

4.2 Har du blitt tilbudt noen av de nevnte stoffene?

	JA	NEI	Totalt	Blankt
Gutter	5	68	73	
Jenter	8	51	60	1

Gutter	6,85	93,15	100,00	-
Jenter	13,33	85,00	100,00	1,67

4.3 Hvor mange ved Ulstein vgs. tror du har prøvd/braker noen av de nevnte stoffene?

	Ingen	0 - 10 %	10 - 30 %	30 - 50 %	Mer enn 50 %	Totalt	Blankt
Gutter	14	53	4	-	-	73	2
Jenter	15	32	7	4	1	60	1

Gutter	19,18	72,60	5,48	-	-	100,00	2,74
Jenter	25,00	53,33	11,67	6,67	1,67	100,00	1,67